

Rječotvorna analiza neologizama u tekstovima hrvatskih modnih časopisa

Kolaković, Nina

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:010559>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-08-02**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Ime i prezime studentice: Nina Kolaković

Rječotvorna analiza neologizama u tekstovima hrvatskih modnih časopisa
(ZAVRŠNI RAD)

Rijeka, 2016.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kroatistiku

Ime i prezime studentice: Nina Kolaković

Matični broj: 0009067879

Rječotvorna analiza neologizama u tekstovima hrvatskih modnih časopisa
ZAVRŠNI RAD

Preddiplomski studij: Hrvatski jezik i književnost / Engleski jezik i književnost

Mentor: dr. sc. Kristian Novak, doc.

Rijeka, 8. rujna 2016.

SADRŽAJ	3
Sažetak.....	4
1. UVOD	5
1.1. Neologizmi i žargon.....	6
1.2. Tvorbeni načini u <i>Hrvatskoj gramatici</i>	8
1.3. Tvorbeni načini u gramatici Silić-Pranjkić	9
1.4. Tvorbeni načini u djelu Stjepana Babića	10
1.5. Tvorbeni načini prema B. Tafri i P. Košutar	11
2. RAZRADA	13
2.1. Rječotvorna analiza neologizama – tablični prikaz	13
2.2. Rječotvorna analiza neologizama – komentar	23
3. ZAKLJUČAK	26
4. POPIS LITERATURE	27
5. IZVORI	28

SAŽETAK

Iako je dodira među geografski bliskim jezicima bilo oduvijek, u moderno su doba napretkom tehnologije stvoreni uvjeti da jedan jezik postane globalno dominantnim jezikom sporazumijevanja i na taj način utječe na druge jezike, bez obzira na geografsku bliskost. Prestiž engleskoga jezika utječe na druge jezike tako da se u različitim područjima djelovanja preuzimaju engleske riječi, ili se rabe tvorbeni načini bliski engleskome jeziku. Ovaj se rad bavi rječotvornom analizom takvih neologizama pronađenih na internetskim izdanjima hrvatskih modnih časopisa.

Istraživanje je provedeno na šest modnih časopisa odnosno njihovih internetskih inačica. Nazivi nekih stranica već su sami po sebi neologizmi (npr. modatak, stilueta), dok se na ostalima neologizmi pojavljuju unutar teksta. Nije ih bilo teško prepoznati jer su ih autori tekstova počesto zapisivali u izvornom engleskom obliku kojemu su dodali hrvatski fleksijski sufiks. Kod nekih je neologizama provedena fonološka prilagodba, dok su neki zadržali svoj izvorni (engleski) oblik. Cilj istraživanja bio je detektirati tendencije u rječotvorju neologizama u suvremenoj modnoj branši u Hrvatskoj. Istraživanje je između ostaloga pokazalo da je leksik modne branše izuzetno otvoren spram utjecaja engleskoga jezika.

KLJUČNE RIJEČI: neologizmi, hrvatski modni časopisi, tvorba riječi

1. UVOD

Ovaj se završni rad bavi neologizmima pronađenima u hrvatskim modnim časopisima i internetskim stranicama. Za potrebe ovoga rada, izdvojeno je 26 primjera neologizama pronađenih na sljedećim stranicama: www.cromoda.com, www.facebook.com/IndexRouge/, www.Index.hr, www.stilueta.net, www.fashion.hr te www.modatak.net. Ove se internetske stranice tretiraju kao modni časopisi iako ih ne možemo opipati i prolistati na onaj staromodan način. Primjeri pronađeni na tim stranicama uglavnom su vezani uz modu, stoga u primjerima prevladavaju neologizmi koji opisuju stil frizure, vrstu cipela, osobu koja se bavi specifičnim hobijem i slično. Neologizme odnosno posuđenice nije bilo teško prepoznati; u tekstovima se pojavljuju u izvornom engleskom obliku kojemu je dodan hrvatski fleksijski sufiks ili su riječi fonološki prilagođene hrvatskome jeziku.

U nastavku ćemo prikazati definiciju neologizama prema Muhvić-Dimanovski (2005) te prikazati četiri različite koncepcije rječotvornih načina u suvremenoj kroatistici, prema *Hrvatskoj gramatici* (Barić i sur., 2005), *Gramatici hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta* (Silić i Pranjković, 2005), *Tvorbi riječi* (Babić, 2002) te članku "Rječotvorni modeli u hrvatskome jeziku" (Tafra i Košutar, 2009).

1.1. Neologizmi i žargon

Zbog složene je prirode neologizme vrlo teško jednoznačno odrediti. Zato se u literaturi pojavljuju brojne definicije iz kojih se mogu izvući glavne karakteristike neologizama. Vesna Muhvić-Dimanovski (2005: 3) u svome djelu iznosi nekolicinu definicija koje su ponudili razni autori, a koje se slažu u temeljnim obilježjima neologizama. R. Simeon neologizam određuje kao "jezičnu novotvorevinu, novo iskovanu i još ne općenito prihvaćenu riječ ili izraz". Takve su jezične tvorevine – izrazi ili konstrukcije – nedavno ušle u jezik. Theodor Lewandowski neologizam označuje kao "novu tvorenicu ili novostvorenu riječ koja se u razgovornome jeziku još nije potpuno udomaćila". Georges Mounin nudi nešto drugačiju definiciju neologizama. Za njega su to "nove riječi, nova značenja već postojeće riječi, kao i posuđenica, ali i riječi koje su ponovno oživjele". Navedene su definicije ujedno i one najjednostavnije. Dakako, postoje i one koje su opširnije i kompliciranije, a njima se bave leksikolozi i lingvisti koji su usredotočeni upravo na tu skupinu jezičnih tvorevina. Tako Dieter Herberg smatra da su neologizmi nastali u određenome razdoblju u nekoj jezičnoj zajednici, postupno se širili i bili prihvaćeni, a korisnici su ih neko vrijeme doživljavali kao nove. Međutim, ne mora se nužno svaka nova riječ prihvatiti i postati dijelom nekoga jezika. Iako jezik može prihvatiti neograničen broj novih riječi, ne može to učiniti sasvim slobodno. Glavni razlog za to jesu glasovna, tvorbena i morfološka ograničenja. Neke nove riječi u jezik ulaze potpuno slučajno, čak i ako jeziku nisu potrebne, dok za nastanak drugih postoje opravdani razlozi.

Muhvić-Dimanovski (2005: 6) razlikuje dva osnovna tipa neologizama: denominativne i stilističke. Prvoj skupini pripadaju one riječi koje su bliže široj jezičnoj zajednici, a govornici ih koriste kako bi izrazili neko novo iskustvo. Većim su dijelom tu skupinu okupirale strane riječi (ponajprije engleske tj.

američke) koje dugo ostaju u izvornu obliku, ali ima i onih koje se vrlo brzo prilagode jeziku primatelju. Druga je skupina neologizama vezana uz stil pisanja nekoga pisca. Takvi su neologizmi izuzetno rijetki, a većina nije leksikalizirana jer su se pojavile samo jednom – u određenom djelu jednoga autora. Budući da se pojavljuju u nekoj prigodi, takve riječi neki naši autori nazivaju *prigodnicama*.

U neološkome leksiku najveći dio zauzimaju posuđenice (Muhvić-Dimanovski, 2005: 39). Budući da je gotovo nemoguće da će svaka nova riječ koja se pojavi u jeziku biti odmah prevedena, u svim se jezicima javljaju identične posuđenice koje su, više ili manje, prilagođene određenome jeziku. Posuđenicu možemo definirati kao "riječ preuzetu iz drugog jezika i prilagođenu jeziku koji ju preuzima"¹. Danas je najviše posuđenica dakako iz engleskoga jezika, a to će pokazati i naše istraživanje.

Nove se riječi moraju stvoriti kada se u društvu pojave novi predmeti, pojave ili pojmovi kojima treba nadjenuti ime. Upravo zbog konstantnih napredaka u znanosti i tehnologiji, najviše neologizama nastaje u području tehnike. Želimo li već postojećim nazivima dodati nove, možemo to učiniti zbog ekspresivnih, stilističkih ili pragmatičkih razloga. Neologizmi su, kao što kaže Herberg, ovisni i o vremenu u kojem se pojavljuju, stoga oni ovise o povijesti, politici, ali i društvu. Kako se društvo sve više razvija, nova zanimanja zamjenjuju stara te im također treba nadjenuti ime.

U ovome se radu neologizmima smatraju sve riječi koje ne pripadaju hrvatskome standardnome jeziku, ali su ušle, u većem ili manjem stupnju adaptiranosti, u žargon modne branše. Kako bi nam povezanost neologizama i žargona bila jasnija, valja objasniti što je to žargon. Riječju žargon označujemo "govor šireg socijalnog kruga karakteriziran izrazima, značenjima i sintagmama koji ne pripadaju standardu i normi, a podložan je pomodnosti, konkretizaciji i

¹ <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>, posjet dana 6.7.2016.

pojednostavljanju²". Žargonom se često označuje i govor koji pripada određenoj profesiji ili struci, a razvija se neovisno o službenom nazivlju. U našem je slučaju to govor modne industrije u kojem se pojavljuju nazivi koji možda nisu razumljivi onima izvan struke. No, upravo su žargoni vrlo dinamični kad se radi o stvaranju novih izraza, odnosno preuzimanja iz drugih jezika.

1.2. Tvorbeni načini u *Hrvatskoj gramatici*

U *Hrvatskoj gramatici* Eugenije Barić i suradnika autori navode devet tvorbenih načina (2005: 293-302). Sufiksalna je tvorba najčešći i najplodniji tvorbeni način u hrvatskome jeziku. U njemu se na osnovu riječi dodaje tvorbeni nastavak – sufiks. Važno je napomenuti da sufiksi dobivaju značenje tek kada se dovedu u vezu s osnovom. Tako sufiks *-(a)c* tek u vezi s pridjevom *mlâd* tvori imenicu *mlâdac* sa značenjem 'mlad čovjek'. Prefiksalna se tvorba od sufiksalne ne razlikuje samo položajem u riječi; prefiks se nalazi ispred osnove, dok se sufiks dodaje kraju riječi. Važnija razlika leži u načinu na koji oni tvore nove riječi. Dok sufiks može promijeniti vrstu riječi, prefiks mijenja samo leksičko značenje osnovne riječi. Prefiksi su većinom čestice *ne* i *ni* (npr. *srèća* - *nesrèća*, *tkò* - *nìtko*) koji mijenjaju pozitivno značenje riječi u negativno. Prefiksarno-sufiksalna tvorba jest ona u kojoj se na osnovu istovremeno dodaju i prefiks i sufiks. Tako je dodavanjem prefiksa *pri-* i sufiksa *-(l)je* na osnovu *-zem-* nastala riječ *prízēmlje*. Kod ovog načina tvorbe valja biti oprezan jer nije svaka riječ koja sadrži prefiks i sufiks nastala prefiksarno-sufiksarnom tvorbom. Važna je ona riječ koja je poslužila kao polazište u tvorbi. Čistim slaganjem od dviju riječi nastaje jedna, a nastala riječ naziva se složenicom (npr. *romanopísac*, *vodoinstalàtēr*). U takvim se

² <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>, posjet dana 6.7.2016.

riječima spajaju dva korijena, a između njih umetnut je spojnik ili interfiks. Složeno-sufiksalsnu tvorbu lako se može prepoznati ako se obrati pažnja na drugi dio složenice. Naime, on ne može funkcionirati kao samostalna riječ (npr. *–mjer* u *plìnomjēr*), stoga se u rječotvornoj analizi naznačuje nulti sufiks (Ø). Sraslice nastaju srastanjem dviju riječi u tvorenicu bez spojnika, kao što je to u primjerima *ùoči*, *dàngubiti*. Polusloženice su nepotpune složenice u kojima obje riječi čuvaju svoj naglasak, a povezane su crticom (npr. *spòmēn-plòča* ili *ùzor-mâjka*). Kod preobrazbe ili konverzije se fonološki i morfološki ništa ne mijenja, već se riječ mijenja sintaktički tj. prelazi u drugu vrstu. Tako se riječ *mlâda* može pojaviti u obliku pridjeva (mlada žena) i imenice (Ne poznajem tu mladu!). Barić i sur. (2005: 299-300) spominju još i tvorbu kratica. Uzimanjem početnih slova nekoliko riječi nastaju skraćenice poput *ZÈT* (**Z**agrebački **e**lektrični **t**ramvaj), *ÌNA* (**I**ndustrija **n**afta) i mnogih drugih.

1.3. Tvorbeni načini u gramatici Silić-Pranjковиć

Josip Silić i Ivo Pranjковиć (2005: 146-180) govore o tvorbi riječi kao dijelu morfologije. U poglavlju *Tvorba i funkcija riječi* spominju samo tvorbu riječi prefiksima, sufiksima, prefiksoidima i sufiksoidima. Kako navode autori (2005: 146), glagoli nastaju trima vrstama tvorbe: prefiksalsnom (*pòdmetnuti*), sufiksalsnom (*čìtati*) i prefiksalsno-sufiksalsnom (*predòčiti*). Posebno su izdvojeni oni glagoli koji izražavaju umanjenost, a tvore se sufiksima (npr. *tužàkati*, *bòckati*, *kašljùcati*). Imenice se mogu tvoriti sufiksoidima i prefiksoidima iz klasičnih jezika, ali i hrvatskoga jezika. Sufiksoide definiraju kao "dio riječi koji se pojavljuje iza korijena u različitim riječima s istim značenjem, koji se, drugim riječima, ponaša kao sufiks" (2005: 153). Većinu sufiksoida iz latinskoga i grčkoga jezika

povezujemo s medicinom. Tako oni mogu označavati neku vrstu bolesti (*meteoropàtija*), sklonosti (*bibliofilija*) ili pak liječenja (*psihoteràpija*). Prefiksoide definiraju na sličan način, samo što se oni pojavljuju ispred korijena riječi. Oni su puno brojniji, a pojavljuju se u skoro svim područjima ljudske djelatnosti (npr. *ekològija*, *autobiogràfija*, *mìni*golf...). Pridjevi se tvore istim tvorbenim načinima kao i glagoli, ali se pridjevi mogu tvoriti još i složeničkom tvorbom. Takvom tvorbom spajaju se dvije ili više osnova u pridjevne složenice. Pridjevne se složenice dijele u dvije skupine. Dvopojmovne (višepojmovne) su one u kojoj svaka osnova ima svoj naglasak (npr. *psihòloško-filòzofski*), dok jednopojmovne složenice imaju jedan zajednički naglasak (npr. *imovinskoprâvni*). Prilozi se tvore prefiksalsnom (*prèkosutra*), sufiksalsnom (*jesènas*) i prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom (*izdalèka*).

1.4. Tvorbeni načini u djelu Stjepana Babića

Stjepan Babić u svojoj *Tvorbi riječi* (2002) na tvorbu riječi gleda kao na dio gramatike. S obzirom na broj osnova od kojih nastaje nova riječ, autor izdvaja dva osnovna načina tvorbe: izvođenje (derivacija) i slaganje (kompozicija) (2002: 38-52). Izvođenjem nova riječ nastaje od osnove samo jedne riječi (jedne osnove). Najčešći način stvaranja nove riječi jest sufiksacijom tj. dodavanjem sufiksa (*mlādōst*). Drugi način tvorbe jest slaganje u kojemu nova riječ nastaje spajanjem osnova dviju ili više riječi. Babić navodi šest podtipova slaganja (2002: 46-50). Čisto slaganje jest ono u kojemu druga riječ može stajati samostalno (npr. *minobàcač*). Budući da su čiste složenice u hrvatskome jeziku vrlo rijetke, u većini slučajeva istovremeno im se dodaje i sufiks, kao što je to u primjerima *čudotvórac*, *istòmišljenik*, *debelokóžac*. Takva se tvorba naziva složeno-sufiksalsnom.

Srašćivanje se pojavljuje kada se riječi koje se stalno pojavljuju zajedno spoje u složenicu (npr. *Očènāš*). Polusloženice su riječi koje se sastoje od dviju riječi koje su zadržale svoj naglasak, a pišu se sa spojnicom (npr. *lövör-vijénac*). Babić kao posebnu vrstu slaganja ističe prefiksalsnu tvorbu u kojoj se ispred osnove riječi dodaje prefiks ili predmetak (npr. *neumòljiv*, *pògledati*). Prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom osnovi riječi se istodobno dodaju prefiks i sufiks, kao što to pokazuje primjer *bezákonje*. Autor navodi i sedmi, vrlo rijedak način slaganja – prefiksalsno-složenu tvorbu. U takvom se načinu tvorbe istodobno dodaje prefiks i slažu dvije osnove (npr. *o-malo-váziti*). Kao poseban način stvaranja novih riječi u djelu se navodi tvorba skraćenica. Naziva ih se i skraćenim riječima, a nastale su skraćivanjem neke duge riječi, kao što je u primjerima *àuto* od *automòbīl* ili *kíno* od *kinematògraf*. Babić iznimno spominje još dva načina tvorbe koja su bliska tvorbi, ali se kod njih ne pojavljuju posebne tvorbene jedinice. To su unutarnja tvorba i preobrazba (2002: 51). U našem je jeziku unutarnja tvorba vrlo rijetka, a događa se unutar same riječi. Najčešće se ona ostvaruje promjenom naglaska i dužine, kao što je to u primjeru *plàmēn* sa značenjem 'vatre' i *plàmen* sa značenjem 'vatren'. Preobrazbom neka riječ mijenja svoju vrstu bez dodavanja ikakvih tvorbenih nastavaka (npr. *Növī* od pridjeva *növ*).

1.5. Tvorbeni načini prema B. Tafri i P. Košutar

Članak "Rječotvorni modeli u hrvatskom jeziku" Branke Tafre i Petre Košutar (2009) donosi inovativniji pristup u proučavanju tvorbe riječi, a upravo ćemo se njime koristiti u ovome radu. Autorice su naime ravnopravno proučavale gramatičke i semantičke aspekte nastanka nove riječi. Govoreći o tvorbi riječi, Tafra i Košutar odlučuju se za naziv *rječotvorje* kojim označuju nastanak riječi u

najširem smislu. Ovisno o kriteriju podjele, autorice su izdvojile nekoliko tvorbenih načina. Po tvorbenim sredstvima, izdvojene su tri vrste tvorbe: afiksalna, bezafiksna i afiksoidna tvorba. Afiksalskom tvorbom nastaju tvorenice koje mogu biti izvedenice i složenice. S obzirom na mjesto koje zauzimaju u riječi, afiksi se dijele na prefikse, sufikse, infikse, interfikse, cirkumfikse, prefiksoide i sufiksoide. Budući da već znamo na kojem se mjestu u riječi nalaze prefiksi i sufiksi, valja objasniti ove preostale. Infiksi i interfiksi zauzimaju srednje mjesto u riječi, kao što je to u primjeru *staklopùhāč*. Iako se cirkumfiks spominje u svjetskoj literaturi, u hrvatskoj je literaturi vrlo slabo razrađen. Cirkumfiks tvore prefiks i sufiks koji funkcioniraju kao jedan afiks sa zajedničkim značenjem. Kao primjer cirkumfiksa autorice navode glagol *naspavati se* koji je nastao dodavanjem prefiksa *na-* i sufiksa *se* na osnovu *spavati*. Prefiksoide i sufiksoide pokušali su objasniti brojni hrvatski jezikoslovci, no nisu došli do zajedničkoga zaključka. Iako se prema poziciji nalaze na istim mjestima kao i afiksi, njih možemo smatrati tvorbenim osnovama jer imaju leksičko značenje (npr. *poli* – 'mnogo'). Međutim, zbog ambivalentnosti afiksoida, njihovo je tumačenje još uvijek nerazjašnjeno. S obzirom na rezultat tvorbe, nove se riječi mogu označiti kao izvedenice (*gradski*), složenice (*gornjogradski*), kraćenice (*ZET*), posuđenice (*menadžer*), prevedenice (*slovnica*), oživljenice (*satnik*), sastavljenice (*boktepitaj*), višerječnice (*lijepa kata*), promjenjenice (*pečēnje – pečénje*), naličnice (*igroteka*), onimi (*Ljubica*), eponimi (*tesla*) te homonimi (1. *park* – 'uređena gradska zelena površina, 2. *park* – 'sva vozila neke ustanove ili poduzeća').

U okvirima ovoga istraživanja neologizmom se smatra svaka riječ koja je nova iz perspektive hrvatskoga jezika i koja je u većoj ili manjoj mjeri prilagođena. Pri analizi je preuzeta podjela rječotvornih modela Tafre i Košutar. Valja napomenuti da Ivan Marković u svojoj knjizi *Uvod u jezičnu morfologiju* (2012:

93-94) razlikuje još i *stopljenice* ili *blendove*, poput *mòtēl*, *smòg* ili – kao što ćemo pokazati niže u tablici – *modatak* i *stilueta*.

2. RAZRADA

2.1. Rječotvorna analiza neologizama – tablični prikaz

riječ u kontekstu	riječ	osnovna riječ	tvorbena analiza	tvorbeni način	adaptacijski procesi
<i>Samsung donosi najbolje trenutke iz <u>backstagea</u> i zabavne <u>selfije</u>...</i> ³	backstage	<i>I went <u>backstage</u> after the show.</i> ⁴	backstage + Ø	sufiksalna tvorba	*riječ zadržala svoj izvorni (engleski) oblik *dodan fleksijski morfem <i>-a</i> za G jd. imenica deklinacijske vrste <i>-a</i>
	selfie	<i>Occasional <u>selfies</u> are acceptable.</i> ⁵	selfie + Ø	sufiksalna tvorba	*riječ zadržala svoj izvorni (engleski) oblik *dodan fleksijski morfem <i>-je</i> za A mn. imenica deklinacijske vrste <i>-a</i>
<i>Instagram je već poludio za ovim trendom, a i brojni</i>		<i>Food <u>bloggers</u> post a</i>	bloger +ica	sufiksalna tvorba	*provedena grafijska adaptacija

³ izvor: www.fashion.hr, posjet dana 14.3.2016.

⁴ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/backstage?q=backstage+>, posjet dana 26.5.2016.

⁵ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/selfie>, posjet dana 26.5.2016.

<i>vizažisti te beauty blogerice podijelili su s nama razne savjete i ideje, kako se našminkati u veselim bojama.</i> ⁶	blogerica	<i>recipe on a particular theme.</i> ⁷			(blogger > bloger) *dodan je hrvatski tvorbeni nastavak +ica, kojim se tvore imenice ž. roda i deklinacijske vrste -e
<i>Otkako je osvanula na coveru Teen Voguea, sestra slavne Kim Kardashian srušila je niz prestižnih naslovnica te blistala u gomili reklamnih kampanja...</i> ⁸	cover	<i>It was the year that Crime and Punishment appeared in hard covers.</i> ⁹	cover + Ø	sufiksalna tvorba	*riječ zadržala svoj izvorni (engleski) oblik *dodan fleksijski morfem -u za L jd. imenica deklinacijske vrste -a
<i>Od danas na hrvatskom tržištu: Čekirajte cijenu!</i> ¹⁰	čekirati	<i>Check the remix!</i> ¹¹	ček + irati	sufiksalna tvorba	*provedena fonološka adaptacija (check > ček-) *dodan je nastavak stranoga podrijetla -irati, koji se u hrvatskome rabi za tvorbu glagola koji

⁶ izvor: www.facebook.com/Index Rouge, posjet dana 15.5.2016.

⁷ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/blogger>, posjet dana 26.5.2016.

⁸ izvor: www.cromoda.com, posjet dana 10.4.2016.

⁹ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/cover>, posjet dana 30.5.2016.

¹⁰ izvor: www.cromoda.com, posjet dana 14.3.2016.

¹¹ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/check>, posjet dana 26.5.2016.

					su najčešće dvovidni (Babić, 2002: 508)
<i>Justin Bieber pojavio se s novom frizurom, plavim dreadlocksima, Iggy Azalea pokazala je zaručnički prsten...</i> ¹²	dreadlocks	<i>A stately Rastafarian in dreadlocks nursed a dark ale.</i> ¹³	dreadlocks + Ø	sufiksna tvorba	*riječ zadržala svoj izvorni (engleski) oblik *dodan fleksijski morfem <i>-ima</i> za I mn. za imenice deklinacijske vrste -a *osnovna riječ već je u jeziku davatelju u množinskom obliku (<i>dreadlocks</i>), pa ovu novotvorenic u možemo uvjetno smatrati <i>plurale tantum</i> u hrvatskom jeziku

¹² izvor: www.facebook.com/Index Rouge, posjet dana 4.4.2016.

¹³ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/dreadlocks>, posjet dana 26.5.2016.

<p><i>Kolekcija koja je osvojila hrvatske <u>fashionistice</u>.</i>¹⁴</p>	<p>fashionistica</p>	<p><i>Oh yeah, that's Xenia, she's a <u>Fashionista</u>.</i>¹⁵</p>	<p>fashionist (a) + ica</p>	<p>suptrakcija + sufiksalna tvorba</p>	<p>*riječ zadržala svoj izvorni (engleski) oblik *suptrakcija nastavka španjolskog podrijetla – a(s) te sufigiranje hrv. tvorbenim nastavkom -ica, kojim se tvore imenice ž. roda i deklinacijske vrste -e</p>
<p><i>Na <u>Fejsu</u> više ne morate samo <u>lajkati</u>: Možete se i ljutiti, biti tužni, šokirani... Osim dobro poznatog "<u>lajka</u>", sada je tu i niz drugih mogućnosti.</i>¹⁶</p>	<p>Fejs</p>	<p><i><u>Facebook</u> is a way to stay in contact with your friends.</i>¹⁷</p>	<p>Fejs(book) + Ø</p>	<p>suptrakcija + sufiksalna tvorba</p>	<p>*suptrakcijom oduzet drugi tvorbeni element engleske složenice facebook (facebook - face); valja napomenuti da u eng. nije potvrđena uporaba imenice „face“ u značenju „društvena</p>

¹⁴ izvor: www.cromoda.hr, posjet dana 27.2.2016.

¹⁵ izvor: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=fashionista>, posjet dana 30.5.2016.

¹⁶ izvor: www.Index.hr, posjet dana 25.2.2016.

¹⁷ izvor: <http://www.businessdictionary.com/definition/Facebook.html>, posjet dana 30.5.2016.

					mreža facebook“ *provedena fonološka adaptacija (face > fejs) *dodan fleksijski morfem –u za L jd. imenica deklinacijske vrste -a
	lajkati	<i>More than 15,000 Facebook users had liked his page by Monday morning.</i> ¹⁸	lajk + (a)ti	sufiksalna tvorba	*provedena fonološka adaptacija (like > lajk-) *dodan hrvatski tvorbeni nastavak +ati, za tvorbu glagola konjugacijsk e vrste V. 1 (Barić i sur., 2005)
	lajk	<i>Pages that rank well are likely to receive high numbers of likes...</i> ¹⁹	lajk + Ø	sufiksalna tvorba	*provedena fonološka adaptacija (like > lajk) *dodan fleksijski morfem –a za G jd. imenica deklinacijske vrste -a

¹⁸ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/like#nav2>, posjet dana 26.5.2016.

¹⁹ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/like#nav2>, posjet dana 26.5.2016.

<p><i>Ova ideja oduševila je brojne korisnike slavne spužvice pa tako pod ovim <u>hashtagom</u> na Instagramu možemo vidjeti fotografije sa različitih atraktivnih destinacija i lokacija...</i>²⁰</p>	<p>hashtag</p>	<p><i>Spammers often broadcast tweets with popular <u>hashtags</u>...</i>²¹</p>	<p>hashtag + Ø</p>	<p>sufiksalna tvorba</p>	<p>*riječ zadržala svoj izvorni (engleski) oblik *dodan fleksijski morfem –om za I jd. imenica deklinacijske vrste -a</p>
<p><i>'Neću živjeti svoj život dozvoljavajući da ga diktirate mišljenjima koja imate o mojoj seksualnosti. Vi budite vi i pustite da ja budem ja', poručila je Kim u eseju <u>hejterima</u>.</i>²²</p>	<p>hejter</p>	<p><i>She found it difficult to cope with the <u>haters</u>.</i>²³</p>	<p>hejter + Ø</p>	<p>sufiksalna tvorba</p>	<p>*provedena fonološka adaptacija (hater > hejter) *dodan fleksijski morfem –ima za D mn. imenica deklinacijske vrste -a</p>
<p><i><u>Hunterice</u> u najluđim bojama proljeća 2016.</i>²⁴</p>	<p>Hunterice</p>	<p><i>Landing on Scottish soil, he founded the North British Rubber Company, later to be known as <u>Hunter</u>.</i>²⁵</p>	<p>hunter + ice</p>	<p>sufiksalna tvorba</p>	<p>*riječ zadržala svoj izvorni (engleski) oblik *dodan hrvatski tvorbeni nastavak -ice, kojim se tvore imenice ž. roda i deklinacijske vrste -e</p>

²⁰ izvor: www.facebook.com/Index Rouge, posjet dana 15.5.2016.

²¹ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/hashtag>, posjet dana 26.5.2016.

²² izvor: www.facebook.com/Index Rouge, posjet dana 9.3.2016.

²³ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/hater>, posjet dana 26.5.2016.

²⁴ izvor: www.cromoda.com, posjet dana 25.2.2016

²⁵ izvor: <http://us.hunterboots.com/discover/heritage-the-story-so-far/>, posjet dana 30.5.2016.

<p><i>Nadodala bih i dragu urednicu časopisa Ljepota i zdravlje, koja naprosto oduševljava svojom vedrinom, pristupom, koja i sama prati svoje čitateljice, sluša njihove ideje i pravi je primjer <u>instaposlovne</u> žene, ali prije svega čovjeka kojemu je stalo do onoga šta radi i koji to radi iz srca.²⁶</i></p>	instaposlovna	poslovna	insta + poslovna	tvorba dodavanjem prefiksoida	*na pridjevsku osnovu iz hrvatskog jezika dodaje se prefiksoid <i>insta-</i> , izuzetno plodan u engleskom jeziku popularizacijom društvene mreže <i>Instagram</i> ; značenje je vezano za osnovnu riječ „instant“, vemensku neposrednost ili hitnost
<p><i>Top 5 <u>instažena</u>: one su <u>instamame</u>! Ovog puta nije bilo nimalo lako sumirati pet <u>instaosoba</u> koje su, prije svega majke, a potom i ništa manje bitno predivne i inspirativne mlade žene koje svojim divnim profilima zovu na praćenje i <u>lajkanje</u>.²⁷</i></p>	instažena	žena	insta + žena	tvorba dodavanjem prefiksoida	*prefiksoid se dodaje na imeničku osnovu iz hrvatskog jezika
	instamama	mama	insta + mama	tvorba dodavanjem prefiksoida	*prefiksoid se dodaje na imeničku osnovu iz hrvatskog jezika
	instaosoba	osoba	insta + osoba	tvorba dodavanjem prefiksoida	*prefiksoid se dodaje na imeničku osnovu iz hrvatskog jezika

²⁶ izvor: www.stilueta.net, posjet dana 5.5.2016.

²⁷ izvor: www.stilueta.net, posjet dana 25.2.2016.

	lajkanje	<i>More than 15,000 Facebook users had <u>liked</u> his page by Monday morning.</i> ²⁸	lajk(ati) + (a)nje	sufiksalna tvorba	*provedena fonološka adaptacija (like > lajk-) *dodan hrv. sufiks za tvorbu glagolske imenice
<i>Šivane s više <u>layera</u> i s gumenim potplatom i ukrasnom perforacijom, ove su cipele idealan suputnik svakodnevnog mladenačkog stila.</i> ²⁹	layer	<i>Arrange a <u>layer</u> of aubergines in a dish.</i> ³⁰	layer + Ø	sufiksalna tvorba	*riječ zadržala svoj izvorni (engleski) oblik *dodan fleksijski morfem -a za G mn. imenica deklinacijske vrste -a
<i>H&M: Dočekajmo proljeće s tri para <u>loaferica!</u></i> ³¹	loaferice	<i>Did you see his handmade Italian <u>loafers?</u></i> ³²	loafer + ice	sufiksalna tvorba	*riječ zadržala svoj izvorni (engleski) oblik *dodan je hrvatski tvorbeni natakav -ica, kojim se tvore imenice ž. roda i deklinacijske vrste -e
<i>Zagrepčanke opet blistale na špici:</i>		<i>Italian designers</i>	look + Ø	sufiksalna tvorba	*riječ zadržala svoj

²⁸ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/like#nav2>, posjet dana 26.5.2016.

²⁹ izvor: www.cromoda.com, posjet dana 22.3.2016.

³⁰ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/layer>, posjet dana 26.5.2016.

³¹ izvor: www.cromoda.com, posjet dana 25.2.2016.

³² izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/loafer>, posjet dana 30.5.2016.

<i>Pogledajte NAJ lookove!</i> ³³	look	<i>unveiled their latest look.</i> ³⁴			izvorni (engleski) oblik *dodan fleksijski morfem <i>-ove</i> za A mn. imenica deklinacijske vrste -a
<i>Modatak</i> (izvor: www.modatak.net)	modatak	moda, dodatak	moda + dodatak	blending (stapanje)	*svaka je riječ izgubila jedan svoj dio
<i>Stilueta</i> (izvor: www.stilueta.net)	stilueta	stil, silueta	stil + silueta	blending (stapanje)	*svaka je riječ izgubila jedan svoj dio
<i>Ponuda Fashion&Friends storeova bogatija je za kolekciju tenisica premium modnog branda Premiata.</i> ³⁵	store	<i>I went to a health-food store.</i> ³⁶	store + Ø	sufiksalna tvorba	*riječ zadržala svoj izvorni (engleski) oblik *dodan fleksijski morfem <i>-ova</i> za G mn. imenica deklinacijske vrste -a
<i>U komentare taggirajte osobu kojoj želite pokloniti oftamološki pregled u Ghetaldus optici!</i> ³⁷	taggirati	<i>He left because he didn't want to be tagged as a soap star.</i> ³⁸	tag + irati	sufiksalna tvorba	*iako u eng. jeziku inf. glasi <i>to tag</i> , u hrvatskom je slovo <i>g</i> udvostručeno (analogijom prema <i>past</i>

³³ izvor: www.cromoda.com, posjet dana 25.2.2016.

³⁴ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/look>, posjet dana 26.5.2016.

³⁵ izvor: www.stilueta.net, posjet dana 2.4.2016.

³⁶ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/store>, posjet dana 26.5.2016.

³⁷ izvor: www.fashion.hr, posjet dana 14.3.2016

³⁸ izvor: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/tag>, posjet dana 30.5.2016.

					simpleu) *dodan tvorbeni nastavak stranoga podrijetla -irati za tvorbu glagola koji se u hrvatskome rabi za tvorbu glagola koji su najčešće dvovidni (Babić, 2002: 508)
<i>Naša omiljena Youtube <u>vlogerica</u>, prelijepa Carli Bybel, objašnjava korak po korak kako napraviti ove superpopularne pletenice i zablistati u tren oka.³⁹</i>	vlogerica	<i>I record a video diary and put it on the web - I'm a vlogger!⁴⁰</i>	vlog(g)er + ica	sufiksalna tvorba	*iz eng. jezika preuzet oblik vlogger - izvedenica od imenice vlog nastale stapanjem (video + blog) *dodan sufiks -ica kojim se tvore imenice ž. roda i deklinacijske vrste -e

³⁹ izvor: www.cromoda.com, posjet dana 12.4.2016.

⁴⁰ izvor: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=vlogger>, posjet dana 6.7.2016.

2.2. Rječotvorna analiza neologizama – komentar

Na temelju tabličnog prikaza možemo zaključiti da je većina neologizama preuzeta iz područja mode te da označuju vrstu frizure, cipela, popularnu osobu ili se radi o glagolima nastalima zahvaljujući pojavi novih aplikacija. Novostvorene odnosno prilagođene riječi iz korpusa ne mijenjaju svoje značenje u odnosu na osnovne riječi, tj. riječi iz jezika davatelja. No, detaljnije bavljenje semantikom prilagođenica iz područja mode predstavlja deziderat za neko buduće istraživanje.

U korpusu je izdvojeno dvadeset i dvije imenice, tri glagola i jedan pridjev. Većina navedenih novotvorenica ima osnovne riječi iz engleskoga jezika, čak njih dvadeset. Preostalih šest nastalo je od osnovnih riječi iz hrvatskoga jezika (*instaposlovna, instažena, instamama, instaosoba, modatak, stilueta*). Tablični nam prikaz također pokazuje na koji su način navedeni neologizmi nastali i prilagodili se hrvatskome jeziku. Većina je neologizama nastala sufiksalsnom tvorbom. Vrlo su rijetki primjeri u kojima se engleska riječ fonološki prilagodila hrvatskome jeziku. Umjesto toga, na izvornu je englesku riječ dodan hrvatski sufiks. Neki su neologizmi također nastali sufiksalsnom tvorbom, ali im je dodan nulti (Ø) sufiks. Zadržali su svoj originalni engleski oblik (često sa suglasničkim ili samoglasničkim skupovima koji u hrvatskome jeziku nisu prihvatljivi, npr. *backstage, selfie, hashtag*) te im je dodan fleksijski morfem. Dva su primjera, *modatak* i *stilueta*, nastala načinom koji je u engleskome jeziku vrlo čest – stapanjem. Iako je takav način tvorbe vrlo plodonosan, vrlo je teško razlučiti koja je riječ izgubila koji dio.

Zahvaljujući modernome dobu u kojem živimo, u jeziku nastaju nove riječi kojima možda ne znamo značenje, ali ih koristimo u tekstovima. Riječi poput *blogerica, vlogerica, selfie* ili pak *hejter* popularizirali su mladi ljudi koji, svojim dosljednim radom na internetu, šire uporabu takvih riječi koje, polako, ali sigurno,

ulaze u svakodnevni govor. Jedna od najpopularnijih aplikacija današnjice, *Instagram*, izrodila je brojne kvazi-zvijezde, ali je i potpomogla u stvaranju novih riječi. Uzevši početni dio riječi (*insta-*) i stavivši ga na bilo koju imenicu ili pridjev, nastale su danas zanimljive novotvorenice: *instažena*, *instamama*, *instaosoba*, *instaposlovna*. Tim se dodatkom nekoj osobi daje priznanje ili se pohvaljuje njezin ili njegov impresivan profil na *Instagramu*. Budući da ne možemo reći da je riječ o afiksu, ali ni o samostalnoj riječi, u ovom smo radu tvorbeni element *insta-* odredili kao prefiksoid. Iako je postojao puno prije, *hashtag* ili *hešteg* postao je popularan u zadnjih nekoliko godina kada se počeo koristiti na društvenim mrežama. Stavljajući znak *hashtag* (#), ili – kako smo ga prije nazivali – "lojtrice", korisnicima je lakše pronaći poruke specifičnoga sadržaja.

Društvene su nam mreže, osim što su nas napravile iznimno podložnima, podarile velik broj novih glagola. U engleskome jeziku riječ *tag* označava privjesak ili etiketu kako bi se nekoga/nešto označilo. Međutim, na internetu se riječ *tagirati* koristi kako bismo označili neku osobu na fotografiji ili, ponekad, kako bismo označili nekoga u neprikladnom sadržaju. Glagol *čekirati* možda nije toliko nov, ali zasigurno jest jedan od češćih. Također smo naučili rabiti riječ *lajk* u jednom novom kontekstu. Ne samo da označava radnju (glagol) kojom odobravamo npr. nečiju fotografiju ili objavu, već je *lajk* postao objektom (imenica) kojeg nekome možemo dati. Tako se danas, nažalost, nečija ljepota mjeri brojem *lajkova*.

Budući da moda ide u korak s vremenom, svakim danom učimo o novim cipelama, čizmama, tenisicama i njihovim popularnim nazivima. Najlakše je zapamtiti ili opisati cipele na temelju onoga koji ih je osmislio. Stoga većina popularnih cipela nosi naziv prema dizajneru ili tvrtki koja ih je proizvela. Iako su

se počele proizvoditi sredinom 19. stoljeća⁴¹, *loaferice* su danas iznimno popularne. Prve *loaferice* osmislio je Raymond Lewis Wildsmith pod nazivom *Wildsmith Loafer* za kralja Georgea VI kao udobne kućne cipele. Popularne čizme *hunterice* dobile su naziv po tvrtki *Hunter*⁴² koju je osnovao Henry Lee Norris.

⁴¹https://en.wikipedia.org/wiki/Slip-on_shoe#Loafers, posjet dana 31.5.2016.

⁴²<http://us.hunterboots.com/discover/heritage-the-story-so-far/>, posjet dana 31.5.2016.

3. ZAKLJUČAK

U ovome smo radu istraživali zastupljenost neologizama u hrvatskim modnim časopisima tj. njihovim internetskim inačicama. Izdvojeno je 26 primjera neologizama te je na njima provedena rječotvorna analiza. Iako je nekolicina primjera nastala od osnovnih riječi iz hrvatskoga jezika, na temelju analize zaključili smo da je većina neologizama nastala dodavanjem hrvatskog sufiksa na englesku osnovu. Među primjerima najviše je imenica jer je upravo njih najlakše oblikovati dodavanjem sufiksa.

Ovaj je rad također dokazao da je sufiksalna tvorba najplodniji tvorbeni način u hrvatskome jeziku. To je ujedno i najjednostavniji način jer se, dodavanjem sufiksa, ne mijenja ništa u korijenu same riječi. Budući da hrvatski jezik, kao i ostali jezici, nastoji držati korak s engleskim, sve se više koriste tvorbeni načini koji inače nisu karakteristični za naš jezik. Kao primjer možemo navesti stapanje ili blending. Taj je tvorbeni način pogodan kada želimo stvoriti neku novu simpatičnu riječ, a označiti dvije stvari odjednom. Međutim, za jezikoslovce je takav postupak problematičan jer se vrlo teško određuje što je uzeto od koje riječi.

4. POPIS LITERATURE

1. Babić, Stjepan: *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*, 3. izdanje, HAZU, Nakladni zavod Globus, Zagreb, 2002., str. 38-53
2. Barić, Eugenija i suradnici: *Hrvatska gramatika*, 4. izdanje, Školska knjiga, Zagreb, 2005., str. 293-302
3. Marković, Ivan: *Uvod u jezičnu morfologiju*, Disput, Zagreb, 2012., str. 93-94
4. Muhvić-Dimanovski, Vesna: *Neologizmi: problemi teorije i primjene*, Zavod za lingvistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, FF press, Zagreb, 2005., str. 3-9, 39
5. Silić, Josip; Pranjković, Ivo: *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*, Školska knjiga, Zagreb, 2005., str. 146-180
6. Tafra, Branka; Košutar, Petra (2009): "**Rječotvorni modeli u hrvatskom jeziku**", *Suvremena lingvistika* 35(67), str. 87-107

5. IZVORI

1. <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>, posjet dana 6.7.2016.
2. www.fashion.hr, posjet dana 14.3.2016.
3. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/backstage?q=backstage+>, posjet dana 26.5.2016.
4. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/selfie>, posjet dana 26.5.2016.
5. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/blogger>, posjet dana 26.5.2016.
6. [www.facebook.com/Index Rouge](http://www.facebook.com/IndexRouge), posjet dana 15.5.2016.
7. www.cromoda.com, posjet dana 10.4.2016.
8. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/cover>, posjet dana 30.5.2016.
9. www.cromoda.com, posjet dana 14.3.2016.
10. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/check>, posjet dana 26.5.2016.
11. [www.facebook.com/Index Rouge](http://www.facebook.com/IndexRouge), posjet dana 4.4.2016.
12. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/dreadlocks>, posjet dana 26.5.2016.
13. www.cromoda.hr, posjet dana 27.2.2016.
14. <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=fashionista>, posjet dana 30.5.2016.
15. www.Index.hr, posjet dana 25.2.2016.
16. <http://www.businessdictionary.com/definition/Facebook.html>, posjet dana 30.5.2016.

17. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/like#nav2>, posjet dana 26.5.2016.
18. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/like#nav2>, posjet dana 26.5.2016.
19. [www.facebook.com/Index Rouge](http://www.facebook.com/IndexRouge), posjet dana 15.5.2016.
20. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/hashtag>, posjet dana 26.5.2016.
21. [www.facebook.com/Index Rouge](http://www.facebook.com/IndexRouge), posjet dana 9.3.2016.
22. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/hater>, posjet dana 26.5.2016.
23. www.cromoda.com, posjet dana 25.2.2016
24. <http://us.hunterboots.com/discover/heritage-the-story-so-far/>, posjet dana 30.5.2016.
25. www.stilueta.net, posjet dana 5.5.2016.
26. www.stilueta.net, posjet dana 25.2.2016.
27. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/like#nav2>, posjet dana 26.5.2016.
28. www.cromoda.com, posjet dana 22.3.2016.
29. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/layer>, posjet dana 26.5.2016.
30. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/layer>, posjet dana 26.5.2016.
31. www.cromoda.com, posjet dana 25.2.2016.
32. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/loafer>, posjet dana 30.5.2016.
33. www.cromoda.com, posjet dana 25.2.2016.

34. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/look>, posjet dana 26.5.2016.
35. www.stilueta.net, posjet dana 2.4.2016.
36. <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/store>, posjet dana 26.5.2016.
37. www.fashion.hr, posjet dana 14.3.2016
38. www.oxforddictionaries.com/definition/english/tag, posjet dana 30.5.2016.
39. www.cromoda.com, posjet dana 12.4.2016.
40. <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=vlogger>, posjet dana 6.7.2016.
41. https://en.wikipedia.org/wiki/Slip-on_shoe#Loafers, posjet dana 31.5.2016.
42. <http://us.hunterboots.com/discover/heritage-the-story-so-far/>, posjet dana 31.5.2016.